

Veileder for bruk av fagfeller i VKM

Bakgrunn

Hensikten med innføring av fagfellevurdering er ønsket om å heve den vitenskapelige kvaliteten på VKMs vurderinger. Bruk av fagfeller har avgjørende betydning for at VKM-rapportene kan registreres som vitenskapelige publikasjoner i henhold til Norsk vitenskapsindeks (NVI) i Cristin-systemet. Bruk av fagfellevurdering i vurderinger som utgår fra VKM er nedfelt i rutine for godkjenning av risikovurderinger og andre vitenskapelige vurderinger (endelig vedtatt 30.11.2018) ([VKM, 2018](#)).

Når en risikovurdering er klar for sluttbehandling, skal fagfeller kommentere på utkastet til rapport. Fagfellene skal ikke være involvert i arbeidet med det aktuelle oppdraget, dvs. ikke medlem av prosjektgruppen eller involvert i godkjenningen av vurderingen. Vedkommende er enten en ekstern fagperson eller et VKM-medlem med ekspertise innen fagfeltet. Det skal minimum være to fagfeller for hver risikovurdering. Minst en av disse skal være uten bindinger til forfatterne (medlemmene av prosjektgruppen og VKM-medlemmene som skal godkjenne risikovurderingen).

I henhold til rutinen skal fagfellene i sin vurdering forholde seg til vitenskapelighet, etterprøvbarhet/transparens og kvalitet. Dette gjør de ved å vurdere følgende kriterier som er listet i godkjenningsrutinen:

1. Valg av risikovurderingsmetodikk er beskrevet og begrunnet
2. Valg av litteratur er beskrevet og begrunnet
3. Valg av data er beskrevet og begrunnet
4. Spørsmålene i oppdraget («Terms of reference») er besvart
5. Konklusjonen(e) er basert på vitenskapelige dokumentasjonen og/eller begrunnede ekspertvurderinger

Oversikt over aktuelle rekrutteringsarenaer

Fagfeller skal velges basert på faglig bakgrunn og kompetanse og det gis ingen føringer for hvilke miljøer fagfellene skal hentes fra. Det er imidlertid utarbeidet en oversikt over aktuelle eksperter og fagmiljøer som kan være aktuelle å sjekke ut ved innhenting av eksperter til fagfellevurdering av VKMs rapporter. Eksempler på dette er tidligere søkere til VKM som er funnet vitenskapelig kompetente, men ikke innplasserte i komiteen, ansatte ved EFSAs sekretariat, medlemmer av EFSAs ulike paneler og nettverk, andre EU-byråer, EPPO, universiteter og forskningsinstitutter.

Alle prosjektledere oppdaterer listen etter hvert som de kommer over andre fagmiljøer og fagpersoner som kan være relevante for denne type oppdrag.

Kontakt med fagfeller

En veileder for henvendelser til fagfeller viser hvilken informasjon vi bør gi vedkommende, fra første forespørsel til siste e-post der fagfellen takkes for arbeidet. Standard informasjonstekst er utarbeidet på norsk og på engelsk.

Habilitet

Det er den enkelte faggruppe/godkjenningsgruppe/eventuelt hovedkomiteen (heretter kalt godkjenningsgruppe) som godkjenner og har det faglige ansvaret for vurderingene som utgår fra VKM, og som tar endelig stilling til kommentarene fra fagfellene. Fagfellene står derfor ikke ansvarlig for innholdet eller konklusjonene i VKMs vurderinger. Dette innebærer at rollen som fagfelle i VKM-systemet formelt sett faller utenom forvaltningslovens habilitetsregler. Samtidig er det av vesentlig betydning at det ikke kan stilles spørsmål ved uavhengigheten til VKMs vurderinger. For å sikre at fagfellene er habile og i stand til å gi uhildete kommentarer, er det viktig å kunne begrunne og dokumentere valg av fagfelle. Aktuelle kandidater må derfor levere en skriftlig egenerklæring om habilitet slik at denne kan vurderes i forkant av et eventuelt oppdrag.

Utvelgelse og beslutning om valg av fagfeller

- Prosjektleder er ansvarlig for å utarbeide forslag til to eller flere fagfeller for det aktuelle prosjektet.
- Prosjektleder innhenter forslag til fagfeller fra prosjektgruppen og ansvarlig godkjenningsgruppe. Samarbeidsgruppen bistår prosjektleder etter behov.
- Potensielle fagfeller leverer skriftlige habilitetserklæringer, som vurderes av sekretariatet. Faglig leder kobles inn etter behov.
- Endelig godkjenning av fagfellene gjøres av prosjektleder og prosjekteier i samråd med faglig leder.

Oppdrag til fagfellene

Det er utarbeidet en veiledende sjekkliste- Referee - Quality checklist – som, etter behov, kan benyttes som et utgangspunkt for oppdraget til fagfellene.

Vurdering av innspillene fra fagfellene

Det er den enkelte godkjenningsgruppe som har det faglige ansvaret for risikovurderingen, som tar endelig stilling til kommentarene fra fagfellene.

Framgangsmåte:

- Fagfellene sender til sine innspill til prosjektleder.
- Prosjektleder og faglig leder gjennomgår og vurderer innspillene. Prosjektgruppen kobles inn etter behov.
- Prosjektleder sammenstiller fagfellenes innspill i et eget dokument sammen med prosjektgruppens tilsvar.
- Prosjektleder sender sammenstillingen til godkjenningsgruppen til orientering og vurdering. Sammenstillingen skal fremheve innspill og eventuelle uenigheter av vesentlig karakter.
- Godkjenningsgruppen beslutter den endelige oppfølgingen av innspillene. Prosjektgruppen bistår godkjenningsgruppen i arbeidet.
- Når rapporten er klar for publisering sender prosjektleder den endelige sammenstillingen med VKMs tilsvar til fagfellene.

Takksigelser etc.

Omtale av fagfellenes rolle i rapporten gjøres under «Acknowledgment»:

VKM would like to thank the referees NN (...name of institution...) and NN (...name of institution...) for reviewing and commenting on the manuscript. VKM emphasises that the nn referees are not responsible for the content of the final opinion. In accordance with VKM's routines for approval of a risk assessment (VKM 2018), VKM received their comments before evaluation and approval by VKM Panel on ... /The VKM Scientific Steering Committee/the interdisciplinary VKM approval group, and before the opinion was finalised for publication.

VKM er ikke alene med sine tanker om bruk av fagfeller

I EU-publikasjonen «'Peer review' by EU-ANSA Agencies - A reflection paper» diskuterer Cockburn et al. (2015) bruk av fagfeller hos European Union Agencies Network of Scientific Advice (EU-ANSA). Medlemmene i EU-ANSA, deriblant EFSA, har som oppgave å gi vitenskapelige og tekniske uttalelser, rapporter, vurderinger, veiledningsdokumenter, anbefalinger og/eller andre relevante produkter basert på vitenskapelig metode til EU-

institusjonene, medlemslandene og andre relevante beslutningstakere i EU. Artikkelen tar blant annet for seg flere argumenter for bruk av fagfeller i denne typen arbeid, hvordan den skiller seg fra bruken av fagfeller i vitenskapelige tidsskrifter, ulike utfordringer og foreslår retningslinjer for hvordan involvering av fagfeller bør foregå.

Referanser

Cockburn W, Catchpole M, Comby B, Deluyker H, Eichler H-G, Goodey J, Griffiths P, Knight DJ, Stanners D, Mezger E, Purser S (2015). "Peer review" by EU-ANSA Agencies – a reflection paper. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2015. Cataloguing number: TE-02-15-981-EN-N. ISBN: 978-92-9240-891-6. Doi: 10.2802/55121. © EU-ANSA, sub-network of the Network of Heads of Agencies, 2015.

Vitenskapskomiteen for mat og miljø (VKM) (2018). Rutine for godkjenning av risikovurderinger. Revidert versjon vedtatt 30.11.2018.
<https://vkm.no/download/18.433c8e05166edbef03bbda5f/1543579222271/Rutine%20for%20godkjenning%20av%20risikovurderinger.pdf>